

"الاصطفا اللغوية في اللغة العبرية"

(الاصباب والدوافع)

م.م. مجيد عبود رحيمه

جامعة بغداد / كلية اللغات / قسم اللغة العبرية

senshekodo5@gmail.com

הרפובליקה של עיראק

משרד החינוך הגבוה והמחקר המדעי

אוניברסיטת בגדאד / פקולטת השפות

מחלקת השפה העברית

תקציר

1- עבודת מחקר זו שופכת אור על שגיאות לשוניות בעברית. קודם כל השפה היא אחת התכונות של בני האדם שמאפיינת אותם משאר היצורים האחרים⁽¹⁾ (אבן שושן, אברהם, 1979, 241).

מבין תכונותיה של השפה הנאושית ניתן למצוא את השגיאות, לפעמים, כאשר אנו קוראים ספר או עיתון עברית אנו מוצאים כמה מהשגיאות, גם בכל שפה בעולם, יש הרבה משגיאות, בשפה העברית מספר מהשגיאות אלה שייכות לתחביר, שגיאות דקדוקיות שיכולות להשפיע על משמעויות המשפט. כמו כן שגיאות אלה משחקת כמה תפקידים תחביריים בתוך המשפט.

שאלת המחקר:

- המאמרים והעתונים, בהשפה העברית מלאה במילים מהשגיאות התחביריים, וזה ללא ספק משפיע על איכות התרגום ומעייף את המתרגם אשר מוסיף למשימה הרגילה שלו.

מטרת המחקר:

- מטרתו של מחקר זה היא לקבוע את השגיאות, בשפה העברית להמניע מהשגיאות. ולתקן את השגיאות הנפוצות שלנו.
- ניתוח של דוגמאות נבחרות מן הטקסטים העבריים השונים.

חשיבות המחקר:

- המחקר הזה יכול להיות חשוב ומועיל לסטודנטים במחלקת השפה העברית ובמיוחד החבור יוהתרגום .
- להמניע משגיאות שנגרמו בתהליך השיחה ותרגום.

בסופו של דבר יבואו החתימה והמסקנות ששהוצגו באמצעותן התוצאות הבולטות ביותר שהגיעו על – ידי המחקר .

(שגיאות תחביריות)

2- יש הרבה משגיאות בלשון העברית , שגיאות אלה שייכות לתחביר. צריך על האוגד להתייחס לנשאו במין ובמספר⁽²⁾ (ברכה לב, 2011, עמ' 18). דוגמא : הכנס הוא היום / ההופעה היא הצלחה למשל :

לא נכון : השלום היא שאיפה⁽³⁾

(Blau.J.The Naissance of modern.p5.)

נכון : השלום הוא שאיפה.

כנראה : אוגד - חלק תחבירי שתפקידו לקשר ולחבר בין הנושא והנשוא⁽⁴⁾.

(<http://he.wikipedia.org/wiki>)

2 - ולפעמים יש שיבוש נראה בלשון העברית ובמיוחד בעיתונים היומיום למשל השתמשו בביטויים אחד אחרי השני / זה אחר זה צריך לא לומר הביטוי למשל: הם עלו למכונת אחד אחרי השני, הנכון הם עלו לאוטובוס זה אחר זה⁽³⁾ (ריקי קליין עמ'10).

ולא נכון : הם עלו לאוטובוס אחד אחרי השני⁽⁴⁾

(ידיעות אחרונות , מאמרים : <https://he.wikipedia.org/wiki>)

נכון : הם עלו לאוטובוס זה אחר זה

בגלל השני היה ראשון. ביטויים מסוג זה מביעים באמצעות המילים זה יאו זו. זה אחר.....וכד'

(הנו / הנה):

3 - מהטעות נפוצה בלשון העברית היא להשתמש (הנו / הנה) בתור אוגד. בגלל: (נכתב גם הינו / הינה / הינם / הינן) "הנה" בצירוף כינוי⁽⁵⁾.

(דוד סגיב, 1985, עמ' 121).

4 - גם משגיאות בלשון העברית מובעת גם על ידי השתמש בהצירוף "איך ש" בגלל הצירוף "איך ש" אינו תקין ואינו פותח פסוקית זמן. למשל: איך שהלכתי לבית החולים עשו לי צנתור. לא נכון⁽⁶⁾

(מאמרים 2008, <a href="https://he.wikipedia.org/wiki/">https://he.wikipedia.org/wiki/

לא נכון: איך שהלכתי ....

נכון: הלכתי .

בגלל: הצירוף "איך ש" אינו תקין ואינו פותח פסוקית זמן⁽⁷⁾.
(development. In D. Wyse, R. Andrews, .pdf)

5 - משגיאות בלשון העברית פותחת במילת (שאלה + ש). בגלל פסוקית מקום אינה פותחת במילת שאלה⁽⁸⁾

(Gillis, S. , D. Raved. 2006. ..pp 45)

לא נכון: (איפה + ש), (לאן + ש).

נכון: במקום ש, במקום ש .

כגון: במקום שאת נמצאת, עמד פעם בניין מפואר. משפט מורכב.

6 - משגיאות בלשון העברית תפקיד מילות הזיקה לתאר או לבוא לפני תוכן למשל: "אמרתי לך שעליך להדיח את הכלים"⁽⁹⁾.
(international hand book of English (pp. 182–196.pdf)

לא נכון: הילדה אשר הלכה בדרך.

נכון: לפני תוכן: אמרתי לו שעליך להדיח את הכלים ...

7 - משגיאות בלשון העברית גם השתמשו בעיתונים (בגלל + ש) אחרי "בגלל" יש להוסיף שם עצם⁽¹⁰⁾.

(Quirk,R.GReenbaum,S.Leech, p76)

לא נכון: בגלל ש ...

נכון: בגלל.

תיאור סיבה

לדוגמא: לא נסענו ללונדון **בגלל הגשם**. (משפט פשוט)

8 - משגיאות בלשון העברית גם השתמשו ברוב המאמרים (במידה + ו) לא נכון בגלל רק כאשר מדובר במידה באמת.⁽¹¹⁾

(Bourassa, D., & Trainman, R. (2009).

לא נכון : במידה ו...

נכון : במידה ש.

לדוגמא: אעשה את העבודה שהטלת עלך במידה שאוכל (בהתאם ליכולתי)⁽¹²⁾.

(מאמרים 2008 : <https://he.wikipedia.org/wiki/>)

9 - איננה נכונה בשפה העברית השתמש (במידה ש) או (במידה ו) במקום אם.....וכו'. בשל מדובר בהצבת תנאי ולא במידות. למשל⁽¹³⁾

(Gillis, S., D. Raved, p34)

לא נכון : במידה וירד גשם שטוף /. במידה שירד גשם תתבטל התחרות כדור סל .

נכון : אם ירד גשם תתבטל התחרות .

10- ראוי לציין שהצורות הוא התעניין וקרא את הספר לא נכונות בגלל ההצרכות של פעלים התעניין וקרא הן שונות⁽¹⁴⁾ . (דוד סגיב מילון עברי - ערבי לשפה העברית)

הנכון : הוא התעניין בספר וקרא אותו.

11 - ראוי לציין שהצורות (**מערך כ**) ו (**כ**) לא נכונות בגלל תור לשון , בערך = (**כ**). למשל⁽¹⁵⁾

(<http://benyehuda.org/bialik/bia112.html>)

לא נכון : הדירה עולה בערך כמאתיים אלף מליון.

נכון : הדירה עולה כמאתיים אלף מליון **או** הדירה עולה בערך מאתיים אלף מליון.

12- חשוב מאוד בלשון העברית הוא שמילת היחס "את" באה לפני מושא, ולא לפני נושא בגלל "את" תבוא לפני מושא ולא לפני נושא, ניתן לראות בשירו של (חיים נחמן ביאליק) " יש לי גן "⁽¹⁶⁾ (אברהם אבן-שושן, עמ 245).

" יש לי גן "

" יש לי גן ובאר יש - לי "

ועלי בארי תלוי דלי ,

מדי שבת בא מחמדי ,

מים זכים ישת מכדי .

לא נכון : יש לי את הספר .

נכון : יש לי ספר .

13 - לא נכונה התמונה "בגלל ש" בשפה העברית אפשר להשתמש במקומה ב"מכיוון ש", "מפני ש" . גם התמונה "למרות

ש" אינה נכונה בעברית. תחליפים לה הן הצורות "אף על פי ש",
 "למרות העובדה ש" ו-"על אף העובדה ש"⁽¹⁷⁾.

(<http://lexicon.cet.ac.il/wf/wfTerm.aspx?id=694>)

14 - משגיאות בלשון העברית לא לומר (כמובן ש). בגלל אחרי
 כמובן יש להוסיף שם עצם⁽¹⁸⁾.

(ידיעות אחרונות: 2016 <http://www.shlomitoltchik.com/240.php>)

לא נכון : כמובן ש - .

נכון : כמובן ימובן ש .

15 – אין להשתמש ב"לא" לשוללת את עבר ועתיד. לא נכון למשל
 : היא לא מלמדת בבית ספרנו י הנכון היא אינה מלמדת בבית

ספרנו. בגלל "לא שוללת עבר ועתיד "אין" שוללת בהווה רק⁽¹⁹⁾.

(ידיעות אחרונות 2003 <https://www.google.iq/>)

לא נכון : היא לא מלמדת בבית ספרנו .

נכון : היא אינה מלמדת בבית ספרנו.

16 - משגיאות בלשון העברית לא לומר (מאיפה) או (לאיפה)
 בשל המילה איפה מציינת מקום קבוע. ואינה יכולה לבוא ליד פועלי

תנועה. המילה "אין" ו"⁽²⁰⁾מאין" מציינת תנועה וכיוון

(יהושע בלאו ידקדוק עברי שיטת : חלק ב)

לא נכון : מאיפה ? לאיפה ? .

נכון : מאין ? לאין ? .

17 - התמונה "למרות ש" אינה נכונה בלשון עברית. תחליפים לה
 הן הצורות "אף ש", "אף על פי ש" בשל אחרי למרות צריך להוסיף

שם עצים למשל: **למרות** שעמדת העראקים⁽²¹⁾ . (ידיעות אחרונות

(<https://www.google.iq/> 2003)

לא נכון : למרות ש .

נכון : למרות + ("אף על פי ש").

18- לפעמים משגיאות בלשון העברית לומר מעולם + (תיאור זמן
 לעתיד) אינה נכונה בשל מעולם – תיאור זמן לעבר. לעולם-

תיאור זמן לעתיד⁽²²⁾ .

(עאסם חורי ישראל 1992, עמ' 78).

לא נכון : מעולם לא אלך .

נכון : לעולם לא אלך .

19- חשוב מאוד בלשון העברית הוא השתמש בנמנה עם +
 (קוראי הספר) ואין השתמש ב נמנה על + (קוראי העיתון) בשל

נמנה על עיתון נמנה עם אנשים⁽²³⁾ .

(ידיעות אחרונות ימאמרים: <https://he.wikipedia.org/wiki/>)

לא נכון : נמנה על קוראי העיתון או הספר .

נכון : נמנה עם קוראי העיתון או הספר .

20 – הצורה הנכונה בסמיכות בעברית היא להצמיד שני נסמכים לסומך אחד בשל אין להצמיד שני נסמכים לסומך אחד. הנסמך השני יעבור לאחר הסומך וייתוסף עליו כינוי חבור⁽²⁴⁾.

(ידיעות אחרונות , מאמרים : <https://he.wikipedia.org/wiki>)

לא נכון : מורי ושרתי בית הספר, מפקדי וחיילי היחידה .

נכון : מורי בית הספר ושרתיו, מפקדי היחידה וחייליה.

21 - משגיאות בלשון העברית גם השתמשו בעיתונים המילה (על):

לא נכון : כגון: כתבתי על הספר והעיתון .

נכון : כגון: כתבתי על הספר ועל העיתון. בשל צריך לחזור על מילת היחס לפני כל חלק כולל⁽²⁵⁾.

(מאמרים 2008 , :)

<https://he.wikipedia.org/wiki>

22 - לפעמים משגיאות בלשון העברית רוב התלמידים מתבלבלים איך משתמשים ב(עם , בעל) : לא נכון : מכנסיים עם מותניים רחבים בלונדינית עם עיניים כחולות . הנכון : מכנסיים בעלי מותניים רחבים בלונדינית בעלת עיניים כחולות . בשל השימוש במילה עם רק אם ניתן להוסיף לפנייה את המילה יחד⁽²⁶⁾ (אבן שושן , אברהם , עמ' 278).

23 - משגיאות בלשון העברית גם השתמשו בעיתונים (בליל שישי) או (בליל שבת) ⁽²⁷⁾:

(<http://he.wikipedia.org/wiki>)

לא נכון : בליל שישי

הנכון : בליל שבת . בשל ליל שישי הוא הלילה שלפני יום שישי .

24 - משגיאות בלשון העברית גם השתמשו בעיתונים המילה (ש' הזיקה בפועל)⁽²⁸⁾ :

(ידיעות אחרונות 2003 / <https://www.google.iq/>)

לא נכון : המלון שבו ישבתי .

נכון : המלון שאני יושב בו . בגלל אם הפועל בהווה ,ש' הזיקה מצטרפת לשם הגוף .

25 - המילים (אך) ו(רק) משמשות להגבלה, אבל אך משמשת גם לקביעת זמן במשמע תכף ל-, ולא להשתמש ב(רק) למשמע זה⁽²⁹⁾ .

(ידיעות אחרונות 2003 / <https://www.google.iq/>)

לא נכון: אך נכנס החיל, ברח החשוד.

הנכון: רק נכנס החיל, ברח החשוד.

26 - גם משגיאות בלשון העברית למשל: יציאתי לגמלאות של הפקיד לא נכון בגלל בין שם העצם ובין המילית של לא אמור לבוא טריז⁽³⁰⁾.

(Blau.J.The Naissance of modern,p18)

לא נכון: יציאתי לגמלאות של הפקיד

נכון: יציאתי של הפקיד לגמלאות

27 - גם משגיאות בלשון העברית מצאתי בעתונים מאמר אומר: נסעתי עם מכונית לא נכון: נסעתי עם מכונית. הנכון: נסעתי במכונית. בגלל באות היחס ב מציינים את האמצעי או את המכשיר, ואילו אות היחס עם - הוראתה בלויית⁽³¹⁾.

(Quirk,R.GReenbaum,S.Leech)

המסקנות:

לכל לשון יש מבנה דקדוקי ותחבירי משלה. לכן, כאשר אנו מלמדים, התלמידים מתקשרים בשפה הערבית, אנו מוצאים בדרך כלל טעויות לשוניות נפוצות ייחודיות לנו בשל המבנה של השפה העברית. בדקנו את השגיאות הנפוצות בעברית, וכמובן תיקנו אותן, בצורה מדויקת ובנכונה.

1- בתקשורת הלשונית, משמעות המילה היא היבט חשוב מאוד ומקור עיקרי לבעיות לשוניות רבות.

2- תמונת הכתיבה "במידה ו", "במקרה ו", "מאחר ו" ... .. וכו' לא נכון. ניתן להחליף את המילים ב- "במידה ש", "מאחר ש", ".....וכו'."

3- - במקום לשאול "למה", לפעמים נכון לשאול "מה הסיבה" משמעות מילות השאלה "למה" היא "לאיזו תכלית". לא נכון להשתמש בה בגלל לשאול "מה הסיבה". במקום, אפשר להשתמש במילות השאלה "מדוע".

4 - יש שבושים במספרים עד עשר במין זכר נוסף ב-"ה" ("ארבעה", "חמשה"), ובמין נקבה, לא נוסף ב-"ה" ("ארבע", "חמש").

5- ולפעמים יש שיבוש נראה בלשון העברית ובמיוחד השתמש ב"כמה" במקום "מספר" בגלל שכמה אינה מילה שאילה צריך לומר (לקחתי מספר תפוח זהב) ואין לומר (לקחתי כמה תפוח זהב).

6- לא נכונה הסגנון בסמיכות (ה-הידיעה) תבוא על הסומך (החלק השני) ולא על הנסמך (החלק הראשון). משמעות הדבר היא אין לומר "ראיתי את הראשי-חילים", אבל "ראיתי את ראשי-החילים". אם יש מספר סמיכויות יש לשים את (ה'-הידיעה) על הסומך האחרון. (ראיתי את ראשי חילים מדינות הלונדון).

7- לרוב נמצא שגיאות שכיחות(במאמרים באנגלית) , בגלל המבנה הייחודי של הלשון העברית. למשל, צריך לומר בעברית "אנו חייבים ללכת.....וכו", רבים מהישראלים יגידו באנגלית " I must to go", שזו כמובן טעות, והדרך הנכונה להגיד את באנגלית היא: "I must go".

המקורות:

- 1- אבן שושן, אברהם, המילון העברי המרוכז, ירושלים 1979.
- 2- מילון קוגמן 1970.
- 3- (אברהם אבן-שושן, המילון החדש, כרך שביעי, ירושלים, 1970).
- 4- ברכה לב, מחקר השוואתי בשגיאות הכתיבה של לומדי עברית ששפות אמם רוסית או אנגלית. 2002.
- 5- (יהושע בלאו, דקדוק עברי שיטת: חלק ב: תורת השם הוצאת א'עמ'8, 1978)
- 6- (עאסם חורי, מרואן פאעור, ניבל טנוס, הדרך אל הלשון, ישראל 1992)
- 7- ריקי קליין שדה קטגוריזציה של שגיאות כתיב אצל ילדים בכיתות ג-ה בישראל
- 8- דוד סגיב מילון עברי – ערבי לשפה העברית בת –זמננו ירושלים 1985.

1- <http://benyehuda.org/bialik/bia112.html>

2- <http://he.wikipedia.org/wiki>

3- <http://lexicon.cet.ac.il/wf/wfTerm.aspx?id=694>

4- <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=14456>

5- <http://noar.education.gov.il>

6- <http://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=1030&wrkid=2892>

7- <http://www.chabad.info/chabadpedia/index.php>

8- http://www.daat.ac.il/daat/ktav_et/maamar.asp?ktavet=2&id=1411

- 9- http://www.education.gov.il/tochniyot_limudim/sifrut/asi20006.htm
 10- http://www.google.iq/search?hl=ar&as_q=להדליק+נרות-זלדה
 11- <http://www.meholelim.org/index.php>
 12- <http://www.piyut.org.il/articles/390.html>
 13- <http://zemer.co.il/song.asp?id=60>
 14- <http://www.shlomitoltchik.com/240.php> 2016 ידיעות אחרונות:
 15- <https://www.google.iq/> 2003 ידיעות אחרונות
 16- <https://he.wikipedia.org/wiki> ידיעות אחרונות ,מאמרים :
 17- <https://he.wikipedia.org/wiki> מסות 2013 ,ומאמרים :
 18- <https://he.wikipedia.org/wiki> מאמרים 2008 , :
 1. Blau.J.The Naissance of modern .Hebrew London ,1981 .pdf
 2. Bourassa, D., & Trainman, R. (2009). Linguistic foundations of.pdf spelling. Jerusalem 1973 , p.5.
 3.international hand book of English, language and literacy teaching (pp. 182–196). London: Routledge .pdf.
 4. Gillis, S. , D. Raved. 2006. Typological effects on spelling development: a cross linguistic study of Hebrew and Dutch. Journal of Child ..pdf
 5. development. In D. Wyse, R. Andrews, & J. Hoffman (Eds.), Rutledge. .pdf
 6. Quirk,R.GReenbaum,S.Leech , G.and Svartvik,J.A Comperehnsive Grammar of the English London ,1985

(مُلَخَّصُ البَحْث)

هذا البحث يسلط الضوء على موضوع مركزي وذي أهمية في اللغة العبرية "الأخطاء اللغوية باللغة العبرية" في الصحف والمقالات العبرية ،وكيفية معالجتها وذلك عن طريق بيان قواعدها الصحيحة .
 تعد قواعد اللغة العبرية احدى الوسائل المهمة في ترتيب الجملة، فالخطا يمكن ان يؤثر على معنى الجملة من حيث البناء والدلالة.
 المقالات والصحف ، باللغة العبرية ، مليئة بالأخطاء النحوية ، والتي تؤثر بلا شك على جودة الترجمة وضياع المعنى الحقيقي لها، الغرض من هذه الدراسة هو تحديد الأخطاء لتجنب الوقوع فيها. وإصلاحها من خلال تحديد أمثلة مختارة من النصوص العبرية المختلفة.
 تضمن هذا البحث مقدمة، تطرقت فيه عن ابرز الاخطاء اللغوية عند المختصين في اللغة العبرية ، وأعقب هذه المقدمة نبذة مختصرة عن كيفية تصحيح

هذه الأخطاء وكذلك درسنا جوانب مهمة عن أسباب هذه الأخطاء وكيفية معالجتها لغويا، وفي نهاية البحث الاستنتاجات التي توصلت إليها من خلال دراستي لهذه الأخطاء.

كلمات مفتاحية : الأخطاء اللغوية، العبرية وابنيتهها، بناء الجملة، قواعد اللغة العبرية، بناء الجملة المركبة والبسيطة.

Language errors in Hebrew

(Reasons and motives)

Mageed Aboud Rheama

College of languages / Department of Hebrew

Abstract

This research sheds light on a central and important topic in the Hebrew language, "Linguistic Mistakes in Hebrew" in Hebrew newspapers and articles, and how to address them by indicating their correct rules.

Hebrew grammar is one of the important means of ordering a sentence, Articles and newspapers, in Hebrew, are full of grammatical errors, which undoubtedly affect the quality of translation and the loss of its true meaning. The purpose of this study is to identify errors to avoid making them. And fix them by identifying selected examples of different Hebrew texts

This research included an introduction, which dealt with the most prominent linguistic errors among specialists in the Hebrew language, followed by this introduction a brief overview of how to correct these errors as well as we studied important aspects of the causes of these errors and how to address them linguistically, and at the end of the research conclusions reached through my study of these Mistakes.

Keywords: linguistic errors, Hebrew and its structures, sentence structure, Hebrew grammar, sentence structure.